Ålesund kommune

Kulturplan Ålesund kommune 2026 – 2038

Kultur for samfunnsutvikling

En god samfunnsutvikling for alle, med livskvalitet, aktivitet, møteplasser, innovasjon og attraktivitet.

Vedtatt i Ålesund kommunestyre 12.11.26

Forord

Verden er i endring. Ytringsfriheten og demokratiske verdier er under press mange steder, også i Europa. I en slik situasjon blir kunst og kultur viktigere enn noen gang. Kultur er viktig for demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og livskvalitet.

Visjon

Kultur som samfunnsutvikling

Sammendrag

Målet med kulturplanen er at Ålesund skal ha et aktivt, mangfoldige og inkluderende kulturliv for alle. Kultur skal bidra til livskvalitet, møteplasser, deltagelse, kreativitet og attraktivitet i hele kommunen.

Planen har fem satsingsområder: (ikke prioritert)

- **Kultur som verdiskaping**
- **Studentbyen Ålesund**
- **Kultur som identitet og attraktivitet**
- **Kultur for hele livet**
- **Attraktive lokalsamfunn**

Disse prioriteringene skal ligge til grunn for kommunen sitt arbeid med kultur gjennom planperioden og bli fulgt opp gjennom egne strategier og handlingsplaner.

Kommunen er en tydelig eier. Vi har ansvar for den kulturelle grunnmuren, kulturskolen, biblioteka, ungdomsklubbene og kulturhusene våre.

Gjennom en god eierstrategi og målrettet tilskuddsordninger skal vi sørge for at institusjonene våre står sterkt.

Samtidig skal kommunen være en tilrettelegger. Vi skal bidra til at kunstnere, frivillige, lag og organisasjoner får gode vilkår for å skape, delta og samarbeide.

Men vi gjør ikke dette alene. Kultur blir best når det blir skapt i fellesskap. Derfor er samarbeid med andre aktører heilt avgjørende.

Museene, kulturaktører, næringsliv, frivillig sektor, ungdomsråd, eldreråd – alle disse sitter på kunnskap og ressurser som gjør kulturlivet sterkere. Kommunen sin rolle er å være en god samarbeidspartner, en som inviterer inn og som bygger nettverk.

Vi skal bli bedre på intern koordinering. Kulturpolitikk går på tvers av kommunale virksomheter – Skal vi lykkes, må vi jobbe sammen, ha klare rolleavklaringer og sørge for at kulturperspektivet blir tatt med i alle deler av samfunnsutviklinga.

Leserettleding
Dette er papirversjonen av kulturplanen. Denne er kort og handlingsrettet. I kommunen sitt planverktøy Framsikt vil du finne den digitale planen, bakgrunnsstoff og utfyllende informasjon om kultur i Ålesund.

Kapitler

Del 1: Kulturplanen

Del 2: Handlingsprogram - tiltak 2026 - 2028

Del 3: Bakgrunnsstoff

Bakgrunn

Dette er den første samlede kulturplanen for nye Ålesund kommune. Planen bygger på erfaringer fra tidligere kommuner, innspill fra kulturlivet og medvirkning i kommunen.
Han viser hvordan kultur både har egenverdi og er en viktig del av samfunnsutviklingen.
Planen skal være kommunestyrets politiske styringsdokument for utviklingen av kulturfeltet i Ålesund kommune og planen skal være lett å bruke for politikere, administrasjon og innbyggere.
Planen er grunnlaget for årlige prioriteringer i budsjett og ha tydelige mål strategier og tiltak for å nå målene i planperioden 2026-2028.
Basert på de nyeste kulturplandokumentene for Ålesund, er statusen for kulturfeltet at kommunen vurderer kulturen som en sentral drivkraft for samfunnsutvikling, men ser samtidig flere utfordringer som må løses.

Status

- Kulturlivet beskrives som mangfoldig, aktivt og viktig for livskvalitet, demokrati, inkludering og attraktivitet i kommunen.
- Kultur ses ikke bare som fritid og opplevelser, men som en del av beredskap, folkehelse, stedsutvikling og næringsutvikling.

Styrker

- Et stort og variert frivillig kulturliv.
- En sterk kulturell grunnmur med bibliotek, kulturskole, ungdomstilbud og møteplasser.
- Godt potensial for samspill mellom offentlig, frivillig og privat sektor.

Utfordringer

- Sosiale og økonomiske forskjeller påvirker deltakelsen i kulturtilbud, særlig blant barn og unge.
- Sammensatt kulturliv, ingen felles organisasjon.
- Økte kostnader for frivilligheten.

Prioriteringer framover Kommunen peker særlig på:

1. Kultur gjennom hele livet.
2. Et mer attraktivt Ålesund der kunst og kultur brukes aktivt i samfunnsutviklingen.
3. Styrke organiseringen av kulturen, bidra til økt samhandling i kulturlivet.

Utviklingsbehov

1. Styrking av kunst- og kulturmiljøene

Det er behov for å utvikle sterkere fagmiljøer innen kunst og kultur, legge til rette for samarbeid mellom aktører.

2. Bedre samhandling og medvirkning

Kommunen har identifisert behov for tettere dialog mellom kommunen, frivilligheten, kulturorganisasjoner, næringsliv og innbyggere. Bred medvirkning er framhevet som avgjørende for å utvikle en kulturpolitikk som er relevant for hele kommunen.

3. Kultur som drivkraft for samfunnsutvikling
Kulturen ses ikke bare som et fritidstilbud, men også som et verktøy for stedsutvikling, identitetsskaping, attraktivitet og folkehelse. Det er behov for å integrere kultur sterkere i kommunens samfunnsutvikling.

Innspill fra ulike råd og utvalg peker på behovet for å sikre kulturtilbud for alle aldersgrupper og befolkningsgrupper, inkludert eldre, ungdom og personer med funksjonsnedsettelser. Frivilligheten trekkes fram som en viktig ressurs.

5. Frivillighet og lokale kulturarenaer
Frivillige lag og organisasjoner utgjør en sentral del av kulturlivet. Det er behov for videreutvikling av samarbeidet med frivillig sektor og styrking av lokale møteplasser og kulturarenaer i hele kommunen.

6. Kulturarv og kulturmiljø
Sterkere fokus på kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap i kulturplanen. Dette ses som viktig både for identitet, historieformidling og reiseliv.

Kulturplanen skal bygge på følgende strategiske prinsipper for kulturutvikling.

1. Kultur for hele livet

- Kultur skal være tilgjengelig for alle.
- Barn og unge skal ha gode kultur- og fritidstilbud.
- Deltaking styrker livskvalitet, fellesskap og helse.

2. Attraktive lokalsamfunn

- Kultur skaper levende bygder og bydeler.
- Møteplasser og aktivitet skal utvikles i heile kommunen.
- Frivilligheten er en bærebjelke i lokalsamfunnene.

3. Studentbyen Ålesund

- Kultur skal bidra til at studenter trives og blir værende i regionen.
- Samarbeidet mellom NTNU, studentmiljø og kulturliv skal styrkes.
- Studenter skal være en aktiv del av by- og kulturlivet.

4. Kultur som identitet og attraktivitet

- Kulturarv, språk og historie skal styrke identiteten til Ålesund.
- Kunst og kultur skal være en del av samfunnsutviklingen
- Ålesund skal være den naturlege møteplassen for kultur på Nord-Vestlandet.

5. Kultur som verdiskaping

- Kultur bidrar til næringsutvikling og reiseliv.
- Kommunen skal støtte utvikling av kulturnæringer.
- Ålesund skal arbeide aktivt for å hente eksterne kulturmidler.

Mål og strategier

Planen har som mål å sikre deltagelse, kvalitet og tilgjengelig i kulturlivet, utvikle gode arenaer i heile kommunen og styrke Ålesund som attraktiv kommune og regional kulturmotor. Strategiene handler om samarbeid, bedre infrastruktur, universell utforming, støtte til frivillige og profesjonelle aktører, og tettere kopling mellom kultur og samfunnsutvikling.

Handlingsplan 2026–2030- Satsningsområder

1 Kultur hele livet

1.1 Styrke bibliotekene som møteplasser

- Utvikle bibliotekene som arenaer for debatt, litteratur, læring og møte mellom generasjoner.

1.2. Gjøre det enklere å delta

- Gjennomgå ordninger som reduserer økonomiske barrierer for barn og unge.
- Synliggjøre fritidskort, ledsagerordning og andre støtteordninger bedre.
- Kultur skal være tilgjengelig for alle uansett alder og funksjonsnivå.

1.3. Styrke ungdomstilbudene

- Sikre åpne møteplasser for ungdom i hele kommunen.
- Utvikle samarbeid mellom ungdomsmiljø, frivillighet og kulturliv.

1.4 Styrke tilbudene til eldre

- Sikre at eldre får meiningsfulle kulturopplevinger, sosial deltagelse og aktivitet som fremmer livskvalitet og fellesskap.

1.5. Styrke kulturskolen

- Ny lokalitet for kulturskolen – Sørsida.
- Mål om å styrke den økonomiske rammen.

2 Attraktive lokalsamfunn

2.1. Kartlegge kulturarenaer og møteplasser

- Lage samlet oversikt over kulturhus, samfunnshus, øvingslokaler og aktivitetsarenaer og gjøre den offentlig.

2.2. Gjøre kommunale bygg mer tilgjengelige

- Legge til rette for sambruk av skoler, kulturbygg og offentlige lokaler.

2.3. Støtte lokale møteplasser

- Prioritere kulturaktivitet som styrker levende lokalsamfunn i hele Ålesund.

3 Studentbyen Ålesund

3.1. Student og kultur

- Etablere fast samarbeid mellom kommune, NTNU, studentmiljø og kulturliv.
- Etablere studentforum i regi av ÅK (NTNU-fagskole/videregående/ Ytre Kunstfagskole) .

3.2. Student i byen

- Arbeide for flere studentrettede kulturarrangement og møteplasser i sentrum.
- Legge til rette for studentdrevne initiativ og festivaler.
- Etablere studentfond – i samarbeid med næringslivet.

3.3. Beholde kompetansen

- Knytte kulturtilbud tettere til arbeidet med å få studenter til å bosette seg i regionen etter endt utdanning.
- Legge til rette for kommunal traineeprogram for studenter.

4 Kultur som identitet og attraktivitet

4.1. Kulturarv og identitet

- Synliggjøre Jugendbyen, kystkulturen/fjordkulturen og den Sunnmørske kulturarven bedre.

4.2. Kunst og kultur i stedsutvikling

- Bruke kunst og kultur aktivt i sentrumsutvikling.

4.3. Regional møteplass

- Arbeide for at Ålesund er vertskap for større kulturarrangement med regional betydning.

5 Kultur som verdiskaping

5.1 Festivalstrategi

- Utarbeide egen strategi for festivaler og arrangementer i samarbeid med arrangørene.

5.2 Kulturnæringer

- Utarbeide strategi for profesjonell kunst, kulturnæringer og kreative arbeidsplasser.
- Dette arbeidet skal organiseres via kulturrådet eller andre organ.

5.3 Ekstern finansiering

- Etablere sterkere samarbeid for å hente statlige, regionale og private kulturmidler til Ålesund.
- Kommunen skal være en aktiv samarbeidspartner for lokale kulturaktører og bidra økonomisk mot statlige og regionale støtteordninger, stiftinger, næringsliv og andre private finansieringskjelder i prosjekter som svarer til prioriteringene i kulturplanen.

Handlingsprogram- tiltak 2026-2029

Handlingsprogrammet er de tiltakene som kommunen skal gjennomføre i nær framtid. Det første handlingsprogrammet i planen gjelder for 2026 – 2029. Handlingsprogrammet blir rullert årlig, i samband med at vi lager nytt årsbudsjett.

Her blir gjennomførte tiltak tatt ut, nye tiltak kommer inn og finansiering av de tiltakene som trenger det blir sett av i budsjettet.

Tiltakene er prioritert for å oppfylle målene og strategiene i planen.
Årstallene i tabellen viser til når arbeidet med tiltaket blir sett i gang.

1 Kultur for hele livet:

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Styrke bibliotekene som møteplasser	Utvikle bibliotekene som arenaer for debatt, litteratur, læring og møter mellom generasjoner. Moa bibliotek synliggjøres betre for eldre.	x	x	x	x
Gjøre det enklere å delta	Gjennomgå ordninger som reduserer økonomiske barrierer for barn og unge. Synliggjøre fritidskort, ledsagerordning og andre støtteordninger bedre. Friskus må synliggjøres bedre.	x	x	x	x
Styrke ungdomstilbudene	Sikre åpne møteplasser for ungdom i hele kommunen. Utvikle samarbeid mellom ungdomsmiljø, frivillighet og kulturliv, og involvere ungdom i utviklingen av tilbudene.	x	x	x	x
Gjøre det enklere å drive frivillig kulturarbeid/fritidstilbud	Forenkle kommunale tilskuddsordninger og informasjon om støtte. Etablere faste møtepunkt med kulturfrivilligheten og legge til rette for enkel og forutsigbar tilgang til kommunale lokaler. Se på	x	x	x	x

	mulighet for fritak/red for kommunalt gebyr.				

2 Attraktive lokalsamfunn:

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Kartlegge kulturarenaer og møteplasser	Lage en samlet og digital oversikt over kulturhus, samfunnshus, øvingslokaler og aktivitetsarenaer. Kartlegge kapasitet, tilgjengelighet og behov. Kulturbygg skal holdes i forsvarlig og god stand slik at de kan ivareta sin funksjon og sikre brukernes trygghet.		x		
Bruke det vi har bedre	Legge til rette for mer sambruk av skoler, kulturbygg og andre kommunale lokaler. Utarbeide enkle og enhetlige retningslinjer for bruk. Bedre bruk av eksisterende bygg skal vurderes før etablering av nye kommunale kulturarenaer.	x	x	x	x
Styrke møteplasser i lokalsamfunnene	Prioritere kulturaktivitet som bidrar til levende lokalsamfunn og lokal tilhørighet. Stimulere til samarbeid mellom frivilligheten, lokale kulturaktører og eksisterende møteplasser. Arbeide for god tilgang til kulturtilbud i hele kommunen uten at alle tilbud nødvendigvis må etableres overalt.	x	x	x	X
Kulturskolen	Videreutvikle kulturskolen som en inkluderende og attraktiv arena for kunst- og kulturutøvelse.		X		

3 Studentbyen Ålesund

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Etablere studentfond i samarbeid med lokalt næringsliv	Kr 200 000 settes av til årlig studentfond som student org kan søke på. Ålesund kommune skal etablere et studentfond i samarbeid med næringslivet og utdanningssituasjonene. Fondet skal		x		

	stimulere til innovasjon, kompetanseutvikling og rekrutering, innen kultursektoren gjennom støtte til studentprosjekt, praksissordninger og entreprenørskap.				
Etablere studentforum	NTNU/Fagskole/videregående/ Ytre Kunstfagskole			x	
Traineeprogram	Legge til rette for å kunne tilby arbeidserfaring innen kultursektoren som t.d. sommerjobber, festivaljobber innen kunst, teater , konserter og film.		x		
Studentboliger	Jobber for flere studentboliger ved å stille tomter til disp.		x		
Studentmelding	Hvert 2 år. Status på studentundersøkelse og kva som gjort.		x		

4 Kultur som identitet og attraktivitet

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Jugendbyen	Jugendstilkvartalet, utgreie i dette i samarbeid med VITI og nasjonal/regional kulturminnemynde.		x		
Kystkulturen og fjordkulturen	Gjestebrygger, maritime møteplasser, matkultur (sunnmørsånd), maritime tradisjoner. Ta vare på og styrke kyst- og fjordkulturen som en viktig del av Ålesund sin identitet og kulturarv.		x	x	
Region møteplass	Arbeide for at Ålesund er vertskap for større kulturarrangement		x		
Ålesund kommune skal støtte opp om institusjonene som tar vare på kulturarven vår, gjennom driftstilskott og avtaler om samfinansiering med region og stat.			X		

Museene	Styrke samarbeidet mellom musea i Ålesund for å utvikle felles prosjekter, dele kompetanse og gjøre kulturarven mer tilgjengelig for innbyggerne.		X		

5 Kultur som verdiskapning:

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Utarbeide festivalstrategi	Utarbeide en egen strategi for festivaler og arrangementer i samarbeid med arrangørene. Strategien skal avklare kommunens rolle, hvilke satsinger kommunen vil prioritere og hvordan kommunens bidrag skal innrettes.		x		
Styrke kulturnæringene	Utarbeide en strategi for profesjonell kunst, kulturnæringer og kreative arbeidsplasser. Kartlegge barrierer for etablering og utvikling, herunder lokaler, nettverk og finansiering.		x		
Organisere samarbeid om kulturnæringer	Ha mål om å gi tilskudd til en 20% stillingsressurs i Ålesund kulturråd for å starte arbeidet med å samle kulturen. Ønske om å samle all aktivitet i rådene i en org.		x		
Hente mer ekstern kulturfinansiering til Ålesund	Bygge kompetanse og samarbeid for å hente mer statlig, fylkeskommunal og privat finansiering til kulturprosjekter i Ålesund.		x	x	x
Kommunen som døråpner	Kommunen skal være en aktiv samarbeidspartner for lokale kulturaktører mot statlige og regionale støtteordninger, stiftelser, næringsliv og andre private finansieringskilder.		X		
Bruke kommunale midler til å utløse mer finansiering	Kommunale bidrag skal der det er hensiktsmessig brukes strategisk som egenandel eller medfinansiering for å utløse større eksterne bidrag.		X	x	X

Styrke samarbeid mellom kultur og næringsliv	Utvikle partnerskap mellom kommune, kulturliv og næringsliv om finansiering og gjennomføring av prioriterte kulturprosjekter og arrangementer.		X	x	X
Hente mer ekstern kulturfinansiering til Ålesund	Bruke kommunale midler til å utløyse mer finansiering		x	x	X

Kommunale satsninger, prosjekt og tiltak

Tiltak	Spesifisering	2026	2027	2028	2029
Kultur skal være en del av en kommunal beredskapsplan der en avklarer hvordan en sikrer våre viktigste kulturverdier ved en ev. krise eller katastrofe.	Kartlegge kulturverdier		x	X	
Ålesund skal ta initiativ til et samarbeid med nabokommunene for å opprettholde et seniortilbud som erstatning for Den kulturelle spaserstokken.		X			
Kunst i offentlige rom og bygg (i kommunalt eige) skal bli en del av kommunens eiendomsstrategi.	Sette i gang med registrering, tilgjengeliggjøring og forvaltning av kunst.	X			
Kunstlandskap Ålesund 2030 blir gjennomført med kunst i offentlige rom i flere deler av kommunen.			x	X	
Krigsminne i Ålesund, registrere og gjøre disse tilgjengelige.		X			
Kommunen skal sikre at begge språk blir brukt i kultursektoren gjennom ei godt kulturtilbud på nynorsk i DKS og i biblioteka våre.		x	x	x	